

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشکده علوم اقتصادی و اداری

پایان نامه کارشناسی ارشد در رشته حسابداری

موضوع:

بررسی رابطه بین کیفیت گزارشگری مالی و مانده وجه نقد

استاد راهنما:

دکتر حسین فخاری

استاد مشاور:

دکتر وحید تقی نژاد

نام دانشجو:

سید روح ا... تقوی

شهریور ماه ۱۳۸۸

تشکر و قدردانی:

بدین وسیله از راهنمایی ها و توصیه های اساتید ارجمند جناب آقای دکتر حسین فخاری که زحمت استاد راهنمایی و جناب آقای دکتر وحید تقی نژاد که زحمت استاد مشاوره بنده را تقبل نمودند صمیمانه تشکر و قدردانی نموده و آرزوی توفیق هر چه افزون تر را برای آنان دارم. همچنین از زحمات بی شائبه و صادقانه اساتید گرانقدر دانشگاه مازندران آقایان دکتر محمد علی احسانی، دکتر احمد احمدپور، دکتر اسفندیار ملکیان و دکتر محمد کاشانی پور کمال تشکر را دارم.

تقدیم به :

خانوادہ عزیزم

چکیده

کیفیت گزارشگری مالی عامل موثری در کاهش عدم تقارن اطلاعاتی است که می تواند بر ابعاد مختلف شرکت تاثیر داشته باشد. این موضوع اگرچه تحقیقات زیادی را در ادبیات مالی و حسابداری به همراه داشته است، اما تحقیقات معدودی در مورد تاثیر کیفیت گزارشگری بر میزان وجه نقد نگهداری شده در شرکتها انجام شده است. در این تحقیق اثر کیفیت گزارشگری مالی در قالب کیفیت اقلام تعهدی بر میزان نگهداشت وجه نقد در شرکتهای ایرانی مورد بررسی قرار گرفته است. به این منظور ۱۵۰ شرکت از شرکتهای ثبت شده در بورس اوراق بهادار تهران به عنوان نمونه انتخاب و داده های مربوط به سالهای ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۶ مورد بررسی قرار گرفته است. شواهد تجزیه و تحلیل بر مبنای داده های تابلویی نشان می دهد کیفیت گزارشگری مالی رابطه منفی و معنی داری با نقد و معادلهای نقدی دارد، به این معنا که هر چه کیفیت گزارشگری مالی بالاتر باشد شرکتهای وجه نقد کمتری نگهداری می نمایند. از این رو توجه به کیفیت گزارشگری مالی از سوی شرکتهای، در کاهش هزینه های تامین مالی ناشی از نگهداشت وجه نقد مازاد حایز اهمیت است. همچنین در مدل مربوط به عوامل موثر بر مانده نقد شرکتهای، فرصتهای رشد و جریان نقدی اثر مثبت بر مانده نقد داشته و متغیرهای مربوط به اندازه و سررسید بدهی رابطه ای منفی معنی دار با مانده نقد دارند. نتایج همچنین نشان می دهد که دو دیدگاه عمده در بحث عوامل تعیین کننده مانده نقد شرکتهای، یعنی تئوری های داد و ستد و سلسله مراتبی، هر دو در تشریح عوامل موثر بر وجه نقد موفقیت نسبی دارند.

واژه های کلیدی:

مانده وجه نقد، کیفیت گزارشگری مالی، کیفیت اقلام تعهدی، عدم تقارن اطلاعاتی، تئوری داد و ستد، تئوری سلسله مراتبی.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
(۱) فصل اول: کلیات تحقیق	۱
(۱-۱) مقدمه	۱
(۲-۱) تعریف مساله	۳
(۳-۱) اهمیت موضوع	۵
(۴-۱) فرضیات تحقیق	۶
(۵-۱) اهداف تحقیق	۶
(۶-۱) حدود تحقیق	۶
(۷-۱) روش تحقیق	۷
(۸-۱) محدودیتهای تحقیق	۸
(۹-۱) مدل تحقیق	۸
(۱۰-۱) ساختار کلی تحقیق	۱۰
(۱۱-۱) چارچوب مفهومی	۱۱
(۱۲-۱) تعریف واژه های کلیدی	۱۲
(۲) فصل دوم: ادبیات تحقیق	۱۴
(۱-۲) مقدمه	۱۴
(۲-۲) عوامل تعیین کننده مانده وجه نقد	۱۵
(۱-۲-۲) تئوری عدم تقارن اطلاعاتی	۱۵
(۲-۲-۲) تئوری نمایندگی	۱۷
(۱-۲-۲-۲) هزینه های نمایندگی اختیار مدیریت	۱۸

۱۹.....	۲-۲-۲) هزینه های نمایندگی قراردادهای بدهی.....
۲۰.....	۳-۲) تئوری داد ستد (TOT).....
۲۱.....	۱-۳-۲) هزینه معاملاتی.....
۲۴.....	۲-۳-۲) انگیزه احتیاطی.....
۲۴.....	۳-۳-۲) عوامل تعیین کننده وجه نقد از دیدگاه تئوری داد و ستد.....
۲۶.....	۴-۲) تئوری سلسله مراتب تامین مالی (POT).....
۲۸.....	۱-۴-۲) عوامل تعیین کننده وجه نقد از دیدگاه سلسله مراتبی.....
۲۹.....	۵-۲) تئوری جریان نقدی آزاد.....
۳۰.....	۱-۵-۲) عوامل تعیین کننده وجه نقد از دیدگاه جریان نقدی آزاد.....
۳۱.....	۶-۲) روابط بانکی.....
۳۲.....	۷-۲) کیفیت گزارشگری مالی و مانده وجه نقد.....
۳۵.....	۸-۲) کیفیت اقلام تعهدی.....
۳۷.....	۹-۲) تحقیقات انجام شده.....
۳۷.....	۱-۹-۲) خارج از کشور.....
۴۳.....	۲-۹-۲) داخل کشور.....
۵۲.....	۳) فصل سوم: روش تحقیق
۵۲.....	۱-۳) مقدمه.....
۵۳.....	۲-۳) مساله تحقیق.....
۵۴.....	۳-۳) تدوین فرضیه های تحقیق.....
۵۴.....	۴-۳) قلمرو تحقیق.....
۵۵.....	۵-۳) جامعه آماری.....

۵۷.....	روش جمع آوری اطلاعات	(۶-۳)
۵۸.....	مدل وجه نقد	(۷-۳)
۵۹.....	شاخص کیفیت اقلام تعهدی	(۱-۷-۳)
۶۱.....	سایر متغیرهای کنترلی	(۲-۷-۳)
۶۴.....	روشهای آماری مورد استفاده در تحقیق	(۸-۳)
۶۵.....	آزمون فرضیات	(۹-۳)
۷۱.....	فصل چهارم : تجزیه تحلیل یافته ها	(۴)
۷۱.....	مقدمه	(۱-۴)
۷۱.....	آمار توصیفی	(۲-۴)
۷۳.....	ضریب همبستگی	(۳-۴)
۷۳.....	بررسی اثر کیفیت گزارشگری مالی بر مانده وجه نقد	(۴-۴)
۷۷.....	استفاده از متغیر وابسته ثانویه	(۵-۴)
۸۰.....	آزمون سایر متغیرهای مستقل	(۶-۴)
۸۳.....	فصل پنجم: خلاصه، نتیجه گیری و ارائه پیشنهادها	(۵)
۸۳.....	مقدمه	(۱-۵)
۸۴.....	خلاصه تحقیق	(۲-۵)
۸۴.....	اهداف تحقیق	(۳-۵)
۸۵.....	نتیجه آزمون فرضیه اصلی	(۴-۵)
۸۶.....	مقایسه با نتایج تحقیقات گذشته	(۱-۴-۵)
۸۶.....	نتیجه آزمون سایر متغیرهای مستقل	(۵-۵)

- ۱-۵-۵ متغیر مستقل اول..... ۸۶
- ۲-۵-۵ متغیر مستقل دوم..... ۸۶
- ۳-۵-۵ متغیر مستقل سوم..... ۸۷
- ۴-۵-۵ متغیر مستقل چهارم..... ۸۷
- ۵-۵-۵ متغیر مستقل پنجم..... ۸۸
- ۶-۵-۵ متغیر مستقل ششم..... ۸۸
- ۷-۵-۵ متغیر مستقل هفتم..... ۸۸
- ۸-۵-۵ متغیر مستقل هشتم..... ۸۹
- ۹-۵-۵ متغیر مستقل نهم..... ۸۹
- ۶-۵ محدودیتها..... ۹۰
- ۷-۵ نتیجه گیری و پیشنهادها..... ۹۰
- ۸-۵ پیشنهادات برای تحقیقات آتی..... ۹۲
- منابع و مآخذ..... ۹۳

پیوست ها:

- پیوست شماره ۱- میانگین و میانه مانده وجه نقد مورد بررسی در سایر مطالعات عوامل تعیین کننده مانده وجه نقد..... ۹۷
- پیوست شماره ۲- نام شرکتها و صنعت مربوطه..... ۹۸
- پیوست شماره ۳: جدول آماره های توصیفی متغیرهای تحقیق..... ۱۰۰
- پیوست شماره ۴: ضریب همبستگی پیرسون متغیرهای تحقیق..... ۱۰۱
- پیوست شماره ۵: جداول برآورد مدل رگرسیون اقلام تعهدی (مدل ۳-۱)..... ۱۰۳

پیوست شماره ۶: نتایج اجرای آزمون هاسمن.....۱۰۶

پیوست شماره ۷: نتایج برآورد مدل نهایی وجه نقد (مدل ۳-۲).....۱۰۸

چکیده لاتین.....۱۱۲

فهرست جداول

عنوان	صفحه
جدول ۱-۲: خلاصه ای از پیش بینی مدل‌های نظری در خصوص مانده نقد شرکتهای.....	۳۱
جدول ۲-۲-الف: خلاصه تحقیقات انجام شده- بخش اول: تحقیقات مربوط به عوامل تعیین کننده وجه نقد.....	۴۶
جدول ۲-۲-ب: خلاصه تحقیقات انجام شده- بخش اول: تحقیقات مربوط به عوامل تعیین کننده وجه نقد.....	۴۹
جدول ۱-۳: جدول درصد صنایع شرکتهای موجود در نمونه.....	۵۵
جدول ۱-۴: آماره های توصیفی.....	۷۲
جدول ۲-۴: ضرایب همبستگی پیرسون متغیر های وابسته و کیفیت اقلام تعهدی به همراه سطح اهمیت.....	۷۳
جدول ۳-۴: ضرایب همبستگی پیرسون بین تغییرات سرمایه در گردش و جریان‌ات نقدی.....	۷۴
جدول ۴-۴: ضرایب برآوردهای مقطعی مدل رگرسیون اقلام تعهدی.....	۷۵
جدول ۵-۴: تاثیر کیفیت اقلام تعهدی بر مانده نقدی شرکتهای (cash ₁ -AQC).....	۷۶
جدول ۶-۴: تاثیر کیفیت اقلام تعهدی بر مانده نقدی شرکتهای (cash ₂ -AQC).....	۷۸
جدول ۷-۴: تاثیر کیفیت اقلام تعهدی بر مانده نقدی شرکتهای (cash ₁ -AQP).....	۷۹
جدول ۸-۴: تاثیر کیفیت اقلام تعهدی بر مانده نقدی شرکتهای (cash ₂ -AQP).....	۸۰
جدول ۱-۵: خلاصه تاثیر کیفیت اقلام تعهدی بر مانده نقدی شرکتهای (برآورد مدل ۳-۲).....	۸۵

فهرست شکلها

صفحه	عنوان
۱۱.....	شکل ۱-۱: چارچوب مفهومی تحقیق.....
۲۲.....	شکل ۱-۲: رابطه بین هزینه نهایی و کمبود داراییهای جاری و هزینه نهایی نگهداری نقد.....
۳۵.....	شکل ۲-۲: چارچوب نظری تحقیق.....
۵۷.....	شکل ۱-۳: نمودار درصد صنایع موجود در نمونه.....

فصل اول

کلیات تحقیق

۱-۱ مقدمه

از جمله مباحثی که علیرغم قدمت تاریخی، اخیراً در ادبیات مالی مورد توجه قرار گرفته است موضوع مانده وجه نقد نگهداری شده توسط شرکتها و عوامل موثر بر آن است، موضوعی که قبلاً کمتر به آن پرداخته شده است. مطالعات در این خصوص زیاد نیست و مطالعات انجام شده در محیطهای مختلف نتایج متفاوتی در پی داشته است. اما این که هر یک از این عوامل، در بازار نوظهوری همچون بورس اوراق بهادار تهران چه نقشی در تعیین مانده وجه نقد شرکتها دارند، موضوعی است که در این مطالعه مورد بررسی قرار می گیرد. یافته های این پژوهش می تواند در تبیین عوامل موثر بر وجه نقد شرکتهای ایرانی برای سرمایه گذاران و مدیران مفید بوده و همچنین این امکان را فراهم می آورد تا بتوان عوامل تعیین کننده وجه نقد در شرکتهای ایرانی را مشخص کرد. علاوه بر این شمول شاخص کیفیت گزارشگری مالی در زمره عوامل موثر بر مانده وجه نقد شرکتها، امکان توسعه ادبیات مالی را در بازار نوظهور ایران برای محققین به دنبال خواهد داشت تا بتوانند با شناسایی عوامل موثر، به بسط و توسعه سایر عوامل طی تحقیقات آتی بپردازند.

مودیگیلانی و میلر (۱۹۵۸)^۱ طبق فرضیه بازارهای کامل^۲، این طور فرض می نمایند که شرکتها با مراجعه به بازارهای سرمایه می توانند به آسانی و با کمترین هزینه پروژه های سرمایه گذاری خود را تامین مالی نمایند، لذا مانده وجه نقد موضوع نامربوطی تلقی شده و تصمیمات در مورد وجه نقد مستقل از وضعیت مالی شرکت خواهد بود [۴۴] زیرا شرکتها می توانند به آسانی منابع داخلی و خارجی را با هم جایگزین نمایند و هیچ هزینه اضافی از این بابت نمی پردازند. اما واقعیت این است که در بازارهای سرمایه ناقص، منابع داخلی و خارجی را نمی توان به راحتی جایگزین یکدیگر در نظر گرفت، زیرا برای تامین مالی خارج از شرکت باید هزینه ای اضافی پرداخت و این هزینه به واسطه عدم تقارن اطلاعاتی بین افراد [۴۰] و تضاد منافع مبتنی بر نمایندگی [۳۷] افزایش می یابد [۴۴،۳۹].

از سوی دیگر واقعیت نیز نشانگر این است که شرکتها وجه نقد زیادی نگهداری می نمایند [۳۲،۳۴،۴۳،۴۲]. خلاصه ای از میزان میانگین و میانه درصد وجه نقد نگهداری شده توسط شرکتها نسبت به جمع داراییها، که در مطالعات مختلف مورد بررسی قرار گرفته است در پیوست شماره ۱ آورده شده است.

همانگونه که در جدول مذکور نشان داده شده است، میانگین نسبت وجه نقد و معادلهای نقد به کل داراییها در دامنه ای حدود ۳ درصد تا ۱۹ درصد می باشد. این نسبت در نمونه مورد بررسی مطالعه حاضر نیز ۶۸ درصد مانده وجه نقد از کل داراییها را نشان می دهد. در توجیه این رفتار، از کان و از کان [۴۳] معتقدند که مدیران از طریق نگهداری وجه نقد درصدد کاهش هزینه تامین مالی هستند و به همین دلیل همواره سعی دارند تا مقدار کافی از وجه نقد نگهداری نموده، تا به منابع خارجی وابستگی پیدا نکنند. از طرف دیگر نگهداری وجه نقد مازاد و راکد، بازده پائینی به همراه داشته و پیامدهای اقتصادی منفی را برای شرکت به دنبال خواهد داشت. در این راستا تئوری عدم تقارن اطلاعاتی و تضاد منافع در چارچوب رابطه نمایندگی و نیز تئوری جریان نقد آزاد می توانند توجیه کننده رفتار مدیران در نگهداری وجه نقد باشند [۲۹،۴۲،۴۳].

سوالاتی که در این رابطه مطرح است این است که عوامل موثر بر مانده وجه نقد شرکتها چیست؟ و تئوری های موجود چگونه می توانند رفتار نگهداری وجه توسط شرکتهای ایرانی را تشریح نمایند؟ چه عوامل دیگری (به غیر از

¹ Modigliani and Miller, 1958

² Perfect Market

عوامل رایج) می توانند بر مانده وجه نقد موثر باشند؟ برخی از تحقیقات اخیر به بررسی این موضوع پرداخته اند [۳۲]. این تحقیق در صدد است به طور خاص اثر کیفیت گزارشگری مالی شرکت ها بر مانده وجه نقد شرکتها را، البته همراه با کنترل سایر متغیرهای شناخته شده مورد ارزیابی قرار دهد و این موضوع را با مطالعه بازار نوظهور بورس اوراق بهادار تهران بررسی نماید تا گامی هر چند کوچک برای توسعه ادبیات تجربی در این زمینه برداشته شود.

۱-۲) تعریف مساله

با فرض وجود بازارهای کامل، مدیریت مشکلی از جهت دسترسی به وجه نقد ندارد، لذا مانده وجه نقد موضوع مربوطی در بررسی تصمیمات مدیریت راجع به نگهداری وجه نقد تلقی نمی شود در حالیکه در بازارهای ناقص دسترسی به وجه نقد با محدودیتهایی همراه است در نتیجه مدیریت نیازمند اتخاذ سیاست خاص مدیریت وجوه نقد برای دسترسی به منابع و تامین مالی است. در رابطه با تامین مالی و نگهداری وجه نقد (مشابه به تئوریهای ساختار سرمایه) دو مدل نظری عمده و به نوعی رقیب یکدیگر در ادبیات مالی و حسابداری مطرح می شود که در صدد تشریح عوامل تعیین کننده مانده وجه نقد در شرکتها بر آمده اند این دو تئوری عبارتند از:

۱. تئوری داد و ستد^۳ (TOT)

۲. تئوری سلسله مراتب تامین مالی^۴ (POT)

تئوری داد و ستد در تشریح عوامل و ویژگیهایی که بر تصمیمات نگهداری وجه نقد شرکتها اثر می گذارد بیان می دارد که شرکتها سطح بهینه وجه نقد خود را با استفاده از داد و ستد بین هزینه های نهایی و منافع نهایی نگهداری وجه نقد تعیین می نمایند. منافع در این مدل عبارتند از کاهش احتمال بحران مالی، قدرت اجرای سیاست سرمایه گذاری با رفع محدودیتهای مالی، کاهش هزینه های تحصیل منابع مالی خارجی یا نقد کردن داراییهای موجود و هزینه عمده آن هزینه فرصت نگهداری وجه نقد است [۲۹]. نکته مهم در این تئوری این است که این مدل معتقد به وجود سطح مطلوبی از وجه نقد برای شرکتها است، که این سطح مطلوب با تجزیه و تحلیل هزینه-منفعت تعیین می شود [۳۵، ۵۰] و در مقابل تئوری

3 Trade off theory

4 Pecking order theory

سلسله مراتب تامین مالی معتقد است که سطح مطلوب و هدف برای مانده وجه نقد شرکتها وجود ندارد و در تشریح رفتار مدیریت در مورد نگهداشت وجه نقد شرکتها بیان می دارد که این مانده امری نامربوط تلقی شده و حتی اگر معتقد به ساختار سرمایه مطلوب برای شرکت باشیم این مقدار بهینه، بدهی خالص از وجه نقد است که باید تعیین شود [۴۲] و در حقیقت وجه نقد به عنوان ذخیره ای بین سود انباشته و نیازهای سرمایه گذاری محسوب می شود [۲۹] بر اساس این تئوری، مدیریت منابع تامین مالی داخلی را بر منابع تامین مالی خارجی ترجیح می دهد لذا تمایل به انباشت وجه نقد دارد. معمولا در ادبیات تحقیق در خصوص عوامل موثر بر مانده وجه نقد نگهداری شده توسط شرکتها از عوامل رایجی همچون جریان نقدی، نسبت داراییهای نقدی، اهرم مالی، بدهی بانکی، فرصتهای رشد در قالب ارزش بازار به ارزش دفتری، اندازه، سیاست پرداخت سود سهام استفاده شده است و هر یک از این عوامل با توجه به تئوریهای پیش گفته می توانند اثر متفاوتی بر مانده وجه نقد شرکتها داشته باشد. این تحقیق قصد دارد عوامل موثر بر مانده وجه نقد شرکتها و قابلیت بکارگیری دو دیدگاه فوق در توجیه نگهداری وجه نقد را، از طریق بررسی رابطه بین وجه نقد شرکت و متغیرهای حسابداری مورد تحلیل قرار دهد. در این میان عامل کیفیت گزارشگری مالی عاملی است که کمتر به آن پرداخته شده است. لذا در این مطالعه در صدد برآمده ایم تا این عامل را به همراه کنترل سایر عوامل رایج که در ادبیات به عنوان عوامل تعیین کننده و اثر گذار بر مانده وجه نقد نگهداری شده توسط شرکتها مورد تحلیل قرار گرفته اند، بررسی نماییم. به این منظور موضوع گزارشگری مالی که با تئوریهای عدم تقارن اطلاعاتی و متعاقبا هزینه های گزینش نامناسب و تئوری تضاد منافع نمایندگی در ارتباط است به طور ویژه و در ارتباط با اثر آن بر مانده وجه نقد شرکتها مورد تحلیل قرار می گیرد.

طبق ادبیات پیشین، کیفیت مطلوب گزارشگری مالی می تواند با کاهش عدم تقارن اطلاعاتی منجر به کاهش مانده وجه نقد و نیز کاهش هزینه سرمایه و هزینه بدهی و کارایی بالاتر سرمایه گذاری شود [۲۲،۳۲،۴۳،۲۹،۴۹،۴۲]. همچنین بسیاری از تحقیقات اثر عامل کیفیت گزارشگری مالی را بر سایر ابعاد شرکتها بررسی نموده اند [۲۳،۲۱،۱۱،۱۰،۷،۶]. ما قصد داریم تا اثر این کاهش عدم تقارن اطلاعاتی را بر مانده وجه نقد مورد ارزیابی قرار دهیم. در تحقیقات مذکور به منظور اندازه گیری کیفیت گزارشگری مالی معمولا از شاخص کیفیت اقلام تعهدی استفاده شده

است. ما نیز در این تحقیق کیفیت گزارشگری مالی را با استفاده از شاخص کیفیت اقلام تعهدی اندازه گیری مینماییم. به طور خلاصه در این مطالعه اثر کیفیت اقلام تعهدی بر وجه نقد نگهداری شده توسط شرکتها، با کنترل عوامل موثر بر نقدینگی مورد تحلیل قرار می گیرد.

۱-۳) اهمیت موضوع

هر چند وجه نقد نوعی دارایی نقدی با مطلوبیت بالا است، لیکن غیر مولد بوده و نگهداشت بیش از اندازه آن در شرکت، بدون بازده، موجب کاهش کارایی می شود. بنابراین به طور طبیعی مدیریت کارآمد، با انگیزه حداکثر سازی ثروت سهامداران به دنبال نگهداری مقدار مطلوب این نوع از دارایی در ترازنامه می باشد. بنابراین اهمیت کاربردی موضوع مورد مطالعه از این حیث است که تحلیل انگیزه های نگهداری وجه نقد از جنبه تئوریک می تواند شواهدی را در خصوص نگهداری وجه نقد توسط مدیریت شرکتها در بازار بورس اوراق بهادار تهران ارائه دهد. شواهد تجربی به منظور شناخت نسبت به کیفیت گزارشگری مالی و نیز ارتباط آن با وجه نگهداری شده توسط شرکتها و همچنین شناخت اهمیت کیفیت اطلاعات مالی در کاهش هزینه های نمایندگی در تامین مالی توسط شرکتها، از دیگر نتایج این مطالعه خواهد بود که می تواند در ارائه شاخصهای مفید به سرمایه گذاران و اعتباردهندگان برای تعدیل انتظاراتشان نسبت به بازده های مورد انتظار مفید واقع شود.

از حیث نظری، آزمون مدل های موجود در زمینه عوامل تعیین کننده میزان نگهداری وجه نقد توسط شرکتها در ادبیات حسابداری و مالی در ایران می تواند مفید واقع شود. کسب آگاهی و شناخت نسبت به عوامل موثر بر وجه نقد نگهداری شده در شرکتها پذیرفته شده بورس اوراق بهادار ایران می تواند به برنامه ریزی بهتر منجر شود. در راستای این تحقیق تئوری های مطرح در مدیریت مالی و حسابداری، همچون تئوریهای داد و ستد (TOT) و سلسله مراتبی (POT) در بازار نوظهور ایران مورد بحث و بررسی قرار می گیرد. از سویی رابطه کیفیت گزارشگری مالی در قالب کیفیت اقلام تعهدی با مانده وجه نقد شرکتها موضوعی است که تاکنون در ادبیات حسابداری ایران مورد توجه

قرار نگرفته است و با توجه به اینکه بازار ایران دارای خصوصیات خاص خود می باشد تحلیل نتایج ناشی از مدل‌های موجود و عوامل رایج می تواند گشایش مسیری جهت انجام تحقیقات بعدی در این زمینه باشد.

۴-۱) فرضیه تحقیق

بر مبنای تئوریه‌ها و پیشینه تحقیق با توجه به اینکه کیفیت گزارشگری مالی سبب کاهش عدم تقارن اطلاعاتی شده و هزینه تامین مالی را کاهش می دهد و از سویی عدم تقارن اطلاعاتی می تواند بر مانده وجه نقد شرکتها تاثیر گذار باشد، فرضیه اصلی تحقیق به صورت زیر بیان می شود:

"بین کیفیت گزارشگری مالی و مانده وجه نقد شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار ارتباط معنی دار وجود دارد"

۵-۱) اهداف تحقیق

اهداف اصلی این تحقیق موارد زیر می باشد:

- ۱- بررسی رابطه بین کیفیت گزارشگری مالی و مانده وجه نقد شرکتها
- ۲- بررسی تئوری های تبیین عوامل نگهداشت وجه نقد بر اساس بررسی رفتار نگهداشت وجه نقد توسط شرکتها

۶-۱) حدود تحقیق

قلمرو موضوعی به دو بخش تقسیم می شود:

- ۱- بررسی و تعیین میزان تاثیر کیفیت گزارشگری مالی بر مانده وجه نقد شرکتها
- ۲- بررسی رابطه سایر عوامل موثر رایج در ادبیات تجربی با مانده وجه نقد شرکتها در ایران

قلمرو زمانی و مکانی:

بازه زمانی این تحقیق شامل داده های اولیه شرکتها از سال ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۶ می باشد و قلمرو مکانی نیز شرکتهای پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران می باشد.

۱-۲) روش تحقیق

این تحقیق از نظر هدف تحقیق، توسعه ای بوده و از نظر جمع آوری داده های تحقیق، توصیفی-رگرسیون است که داده های مورد نیاز به این منظور از اطلاعات واقعی شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران گردآوری شده است. به این منظور از نمونه ای از شرکتهای پذیرفته شده در بورس که در طی دوره مورد نظر تمامی اطلاعات و داده های آنها به طور پیوسته در دسترس و موجود بوده و شرایط زیر را دارا بوده اند استفاده شده است:

۱- پایان سال مالی آنها ۱۲/۲۹ باشد.

۲- جزو شرکتهای مالی مانند بانکها و موسسات بیمه و شرکتهای سرمایه گذاری و واسطه های مالی نباشند زیرا ساختار مالی این شرکتها با سایر شرکتها متفاوت است.

۳- شرکتها قبل از سال ۱۳۸۰ در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته شده باشند و قیمت سهام آنها در پایان هر کدام از سالهای ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۶ مشخص باشد.

۴- در طی دوره مورد بررسی تغییر سال مالی نداشته باشند.

۵- اطلاعات مالی مورد نیاز به طور کامل وجود داشته باشد.

جهت بررسی فرضیه اصلی از کیفیت اقلام تعهدی کوتاه مدت به عنوان بدیل کیفیت گزارشگری مالی استفاده می شود که متغیر مزبور را ابتدا با استفاده از رویکرد اندازه گیری خطای برآورد اقلام تعهدی سرمایه در گردش جاری طبق مدل دیچو و دیچو [۲۶] اندازه گیری نموده و سپس در مدل نهایی وارد می کنیم. همچنین به منظور آزمون فرضیه مذکور اثر سایر متغیرهای کنترلی مثل فرصتهای رشد، اندازه، سررسید بدهی، بدهی بانکی، هزینه فرصت سرمایه، اهرم مالی، داراییهای نقدی، جریانهای نقدی و سیاست پرداخت سود سهام مورد آزمون و تجزیه و تحلیل قرار می گیرد.

۸-۱) محدودیت‌های تحقیق

از جمله محدودیت‌های تحقیق حاضر عبارتست از:

- تورم موجود در شرایط جامعه که بر داده‌ها تاثیر می‌گذارد.
- محدودیت‌های مربوط به انتخاب نمونه و اینکه نتایج تنها به سایر شرکت‌های مشابه قابل تعمیم است.
- عدم دسترسی به داده‌های برخی شرکت‌ها که باعث حذف آنها از نمونه مورد بررسی شد.

۹-۱) مدل تحقیق

برای آزمون فرضیه اصلی از مدل زیر با شمول متغیرهای معمول بکار گرفته شده در ادبیات پیشین [۳۲،۴۳،۲۹،۴۲]

به شرح زیر استفاده می‌نمایم:

$$\text{Cash}_{it} = \beta_1 AQ_{it} + \beta_2 MKTBOOK_{it} + \beta_3 SIZE_{it} + \beta_4 LTDEBT_{it} + \beta_5 BANKD_{it} + \beta_6 RSP_{it} + \beta_7 LEV_{it} + \beta_8 LIQ_{it} + \beta_9 CFLOW_{it} + \beta_{11} DIV_{it} + u_{it} \quad (1-1)$$

متغیر وابسته:

(1) Cash_{it} = نسبت موجودی نقد و معادلهای نقدی به مجموع داراییها برای شرکت i در زمان t

(2) Cash_{it} = نسبت موجودی نقد و معادلهای نقدی به مجموع داراییها پس از کسر موجودی نقد و معادلهای نقدی برای

شرکت i در زمان t

متغیر مستقل اصلی:

AQ_{it} = برای برآوردهای کیفیت اقلام تعهدی مشابه دیچو و دیچو [۲۶] از مدل زیر استفاده می‌نمایم:

$$WCA_{it} = \lambda_1 CFO_{it-1} + \lambda_2 CFO_{it} + \lambda_3 CFO_{it+1} + \varepsilon_{it}$$

در این مدل اقلام تعهدی سرمایه در گردش جاری (WCA_t) بر CFO_{it} ، CFO_{it-1} ، CFO_{it+1} به معنی جریان نقدی

ناشی از عملیات از شرکت i در سالهای t ، $t-1$ و $t+1$ برازش شده است که: